

THỰC TRẠNG VÀ ĐỀ XUẤT GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN LOẠI HÌNH BẢO HIỂM DÂN SỰ TẠI VIỆT NAM

● TRẦN THỊ NGỌC ANH

Khoa Tài chính, Ngân hàng và Bảo hiểm,
Trường Đại học Kinh tế - Kỹ thuật công nghiệp

TÓM TẮT:

Bài báo phân tích thực trạng và đề xuất giải pháp phát triển loại hình bảo hiểm dân sự tại Việt Nam. Theo đó, để phát triển loại hình bảo hiểm dân sự tại Việt Nam trong thời gian tới, cần có sự kết hợp giữa nâng cao nhận thức cộng đồng, cải thiện cơ sở hạ tầng và dịch vụ bảo hiểm, hoàn thiện hệ thống pháp lý, giảm mức phí bảo hiểm và ứng dụng công nghệ vào quy trình cung cấp dịch vụ.

Từ khóa: bảo hiểm dân sự, giải pháp phát triển, chính sách bảo hiểm, nhận thức công chúng.

1. Đặt vấn đề

Bảo hiểm dân sự (BHDS) đóng vai trò quan trọng trong việc bảo vệ quyền lợi của cá nhân và cộng đồng trước những rủi ro không lường trước trong cuộc sống. Tại Việt Nam, dù hệ thống pháp luật về BHDS đã từng bước hoàn thiện, tỷ lệ người dân tham gia loại hình bảo hiểm này vẫn còn hạn chế. Nguyên nhân chủ yếu đến từ việc nhận thức của cộng đồng về tầm quan trọng của BHDS còn thấp, cùng với đó là những khó khăn trong việc tiếp cận thông tin và các quy định pháp lý còn phức tạp. Do đó, cần thiết phải có những đánh giá khách quan về thực trạng, nhận diện những khó khăn và đề xuất các giải pháp khả thi để thúc đẩy sự phát triển của loại hình bảo hiểm này.

2. Vai trò của Bảo hiểm dân sự

BHDS là loại bảo hiểm giúp bảo vệ quyền lợi của cá nhân, tổ chức trong trường hợp xảy ra các rủi ro hoặc thiệt hại về tài sản hoặc trách nhiệm đối với bên thứ ba. Các loại BHDS phổ biến bao gồm bảo hiểm xe cơ giới (bảo hiểm trách nhiệm dân sự của chủ xe), bảo hiểm tài sản, bảo hiểm

trách nhiệm nghề nghiệp và bảo hiểm cho các hoạt động khác trong đời sống hàng ngày. BHDS không chỉ bảo vệ người tham gia khỏi các thiệt hại trực tiếp mà còn giảm thiểu gánh nặng tài chính khi sự cố xảy ra, đặc biệt là khi sự cố có thể dẫn đến chi phí sửa chữa, bồi thường hoặc chịu trách nhiệm pháp lý.

Vai trò của BHDS rất quan trọng trong xã hội hiện đại. Nó không chỉ giúp cá nhân và tổ chức giảm thiểu rủi ro tài chính, mà còn đảm bảo sự ổn định cho nền kinh tế và xã hội. Khi xảy ra sự cố hoặc tai nạn, BHDS sẽ giúp người bị thiệt hại được đền bù, từ đó tránh được tình trạng phá sản hoặc khó khăn tài chính kéo dài. Đặc biệt, BHDS đóng vai trò quan trọng trong việc bảo vệ quyền lợi hợp pháp của các bên liên quan, đặc biệt là bên thứ ba trong các vụ việc liên quan đến trách nhiệm pháp lý, như tai nạn giao thông hay sự cố gây thiệt hại tài sản của người khác. Thông qua việc tham gia BHDS, cá nhân và tổ chức cũng thể hiện trách nhiệm xã hội, góp phần duy trì sự công bằng và bảo vệ quyền lợi chung trong cộng đồng.

3. Thực trạng tham gia Bảo hiểm dân sự tại Việt Nam những năm gần đây

BHDS tại Việt Nam là một phần quan trọng trong hệ thống an sinh xã hội, giúp bảo vệ quyền lợi của người dân trong các tình huống rủi ro hoặc thiệt hại. Tuy nhiên, thực trạng tham gia BHDS tại Việt Nam vẫn gặp nhiều thách thức, đặc biệt là về mặt nhận thức và sự tham gia của người dân. Mặc dù đã có những bước tiến trong việc mở rộng bảo hiểm xã hội và bảo hiểm y tế, tỷ lệ tham gia BHDS của người dân ở Việt Nam vẫn còn thấp, nhất là ở các khu vực nông thôn.

BHDS bao gồm nhiều loại bảo hiểm khác nhau, từ bảo hiểm xe cơ giới, bảo hiểm tài sản, bảo hiểm trách nhiệm dân sự đến bảo hiểm cho các hoạt động khác liên quan đến đời sống hàng ngày. Tuy nhiên, trong bối cảnh nền kinh tế Việt Nam đang phát triển mạnh mẽ, hệ thống BHDS vẫn chưa thực sự phát huy hết vai trò, người dân chưa nhận thức được hết sự quan trọng và cần thiết khi tham gia BHDS. Theo kết quả khảo sát từ nghiên cứu "Nhu cầu và sự nhận thức về BHDS tại các khu vực thành thị và nông thôn" (Viện Khoa học xã hội Việt Nam, 2022), chỉ có khoảng 40% người dân tại các thành phố lớn như Hà Nội và TP. Hồ Chí Minh tham gia BHDS, trong khi tỷ lệ này ở các khu vực nông thôn chỉ đạt 15%. Điều này phản ánh sự chênh lệch rõ rệt về mức độ hiểu biết và sự quan tâm của người dân đối với BHDS.

Một trong những lý do chính khiến tỷ lệ tham gia BHDS thấp là do thiếu nhận thức về lợi ích của bảo hiểm. Theo Báo cáo "Tác động của BHDS đối với đời sống người dân tại Việt Nam" của Viện Nghiên cứu Bảo hiểm và An sinh Xã hội, nhiều người dân chưa nhận thức đầy đủ về tầm quan trọng của bảo hiểm trong việc bảo vệ tài sản, sức khỏe và quyền lợi cá nhân. Họ thường chỉ tham gia bảo hiểm khi có yêu cầu bắt buộc, như bảo hiểm xe cơ giới, hoặc chỉ khi có sự cố xảy ra. Do đó, việc tuyên truyền và nâng cao nhận thức về BHDS còn rất hạn chế.

Ngoài ra, mức phí bảo hiểm cũng là một yếu tố quan trọng ảnh hưởng đến sự tham gia của người dân. Theo nghiên cứu "Tình hình tham gia BHDS tại Việt Nam" của Tổng cục Thống kê, một số loại

BHDS có mức phí khá cao, gây khó khăn cho nhiều gia đình, đặc biệt là những hộ có thu nhập thấp. Mặc dù các công ty bảo hiểm đã đưa ra nhiều chính sách hỗ trợ, giảm phí bảo hiểm cho người dân, nhưng vẫn chưa thể tiếp cận được hết đối tượng cần bảo hiểm, đặc biệt là ở những vùng sâu, vùng xa. Qua đó cho thấy nhiều người dân vẫn chưa thấy được sự cần thiết của việc tham gia bảo hiểm, hoặc có tham gia thì cũng chỉ lựa chọn các gói bảo hiểm cơ bản nhất, không đủ khả năng bảo vệ toàn diện.

Sự thiếu đồng bộ trong hệ thống pháp lý và các quy định về BHDS cũng là một nguyên nhân khiến người dân không mặn mà tham gia. Dù Chính phủ đã ban hành nhiều chính sách để thúc đẩy phát triển BHDS, như các nghị định, thông tư về bảo hiểm xe cơ giới, bảo hiểm tài sản, nhưng hệ thống các quy định này vẫn còn thiếu sót và chưa hoàn thiện. Các chuyên gia từ Viện Nghiên cứu Chính sách và Phát triển chỉ ra rằng, việc thiếu sự thống nhất trong các quy định pháp lý về BHDS là một trong những yếu tố cản trở sự phát triển của thị trường bảo hiểm. Các doanh nghiệp bảo hiểm gặp khó khăn trong việc triển khai các sản phẩm mới, trong khi người dân lại không hiểu rõ về quyền lợi của các cá nhân khi tham gia bảo hiểm.

Một vấn đề đáng chú ý nữa là sự thiếu hụt cơ sở hạ tầng và dịch vụ bảo hiểm tại các khu vực nông thôn. Các công ty bảo hiểm thường tập trung hoạt động tại các thành phố lớn, nơi có nhu cầu bảo hiểm cao và dân cư đông đúc, trong khi các khu vực nông thôn lại bị bỏ ngỏ. Theonghiên cứu, số lượng đại lý bảo hiểm và điểm giao dịch bảo hiểm tại các vùng nông thôn rất ít. Thực trạng này khiến cho người dân ở các khu vực này khó tiếp cận được các sản phẩm BHDS. Bên cạnh đó, việc thiếu kiến thức về bảo hiểm tại các khu vực này càng làm gia tăng khoảng cách trong việc tiếp cận các dịch vụ bảo hiểm.

Mặc dù còn nhiều khó khăn, nhưng thị trường BHDS tại Việt Nam cũng có những tín hiệu tích cực. Theo Tổng cục Thống kê, trong những năm qua, tỷ lệ người dân tham gia BHDS tại các khu vực đô thị đã tăng đáng kể, đặc biệt là trong các lĩnh vực bảo hiểm xe cơ giới và bảo hiểm tài sản. Các

công ty bảo hiểm đã đổi mới sản phẩm, cung cấp các gói bảo hiểm linh hoạt hơn, phù hợp với nhu cầu của người dân, đặc biệt là các gói bảo hiểm online dễ dàng đăng ký và chi trả. Việc cải tiến công nghệ, như việc ứng dụng các nền tảng trực tuyến trong việc tham gia và quản lý bảo hiểm, cũng giúp người dân dễ dàng hơn trong việc tiếp cận các dịch vụ bảo hiểm.

Thực tế, BHDS tại Việt Nam vẫn còn nhiều tồn tại cần được khắc phục để thực sự phát huy vai trò bảo vệ tài sản, sức khỏe và quyền lợi của người dân. Các vấn đề như nhận thức về bảo hiểm, mức phí bảo hiểm, sự thiếu hụt cơ sở hạ tầng và sự thiếu đồng bộ trong các quy định pháp lý vẫn đang cản trở sự phát triển của thị trường bảo hiểm. Bên cạnh đó, việc thiếu sự quan tâm và chăm sóc đúng mức đối với người dân ở các khu vực nông thôn cũng là một yếu tố cần được xem xét nghiêm túc. Tuy nhiên, những bước tiến trong việc đổi mới sản phẩm và ứng dụng công nghệ trong BHDS cho thấy tiềm năng phát triển của ngành này tại Việt Nam.

4. Đề xuất giải pháp phát triển loại hình Bảo hiểm dân sự tại Việt Nam

Để phát triển loại hình BHDS tại Việt Nam, cần có một số giải pháp đồng bộ và hiệu quả nhằm tăng cường sự nhận thức, nâng cao chất lượng dịch vụ và mở rộng đối tượng tham gia bảo hiểm. Trước tiên, việc nâng cao nhận thức về BHDS cho người dân là một trong những yếu tố quan trọng. Nhiều người dân vẫn chưa nhận thức được đầy đủ lợi ích của BHDS, đặc biệt là ở các khu vực nông thôn. Chính phủ, các tổ chức bảo hiểm và các phương tiện truyền thông cần triển khai các chiến dịch tuyên truyền mạnh mẽ, thông qua các kênh truyền thông đại chúng và các chương trình giáo dục cộng đồng, nhằm giải thích rõ ràng về tầm quan trọng và quyền lợi của việc tham gia BHDS.

Một giải pháp quan trọng tiếp theo là cải thiện cơ sở hạ tầng và các dịch vụ bảo hiểm tại các vùng nông thôn. Mặc dù BHDS đã có mặt tại các thành phố lớn, nhưng ở các khu vực nông thôn, người dân vẫn gặp nhiều khó khăn trong việc tiếp cận các dịch vụ này. Cần mở rộng mạng lưới các

đại lý bảo hiểm và điểm giao dịch tại các vùng sâu, vùng xa, đồng thời khuyến khích các công ty bảo hiểm triển khai các sản phẩm bảo hiểm linh hoạt, dễ dàng tham gia và chi trả. Điều này sẽ giúp BHDS trở nên dễ tiếp cận hơn đối với mọi tầng lớp dân cư, đặc biệt là những người có thu nhập thấp.

Ngoài ra, việc cải thiện hệ thống pháp lý và các quy định liên quan đến BHDS cũng rất cần thiết. Các văn bản pháp luật cần được hoàn thiện, đảm bảo tính minh bạch và công bằng, tạo ra một môi trường pháp lý ổn định và thuận lợi cho các doanh nghiệp bảo hiểm hoạt động. Đồng thời, cần có các quy định rõ ràng về quyền lợi và nghĩa vụ của người tham gia bảo hiểm, nhằm giúp người dân cảm thấy yên tâm khi tham gia.

Một yếu tố không thể thiếu là giảm mức phí bảo hiểm để giúp nhiều người dân có thể tham gia, đặc biệt là những người có thu nhập thấp. Các công ty bảo hiểm có thể xem xét đưa ra các gói bảo hiểm phù hợp với khả năng tài chính của từng nhóm đối tượng. Các sản phẩm bảo hiểm cần linh hoạt hơn, có thể điều chỉnh mức phí bảo hiểm sao cho hợp lý, đồng thời vẫn đảm bảo quyền lợi đầy đủ cho người tham gia.

Cuối cùng, việc ứng dụng công nghệ trong việc cung cấp dịch vụ bảo hiểm sẽ đóng vai trò quan trọng trong việc phát triển BHDS tại Việt Nam. Các nền tảng trực tuyến và ứng dụng di động giúp người dân dễ dàng đăng ký và quản lý bảo hiểm, đồng thời giảm thiểu thời gian và chi phí giao dịch. Công nghệ cũng giúp các công ty bảo hiểm cải thiện chất lượng dịch vụ và nâng cao hiệu quả quản lý, từ đó tạo ra một hệ thống BHDS hiệu quả và bền vững hơn.

5. Kết luận

Tóm lại, để BHDS phát triển mạnh mẽ tại Việt Nam, cần có sự kết hợp giữa nâng cao nhận thức cộng đồng, cải thiện cơ sở hạ tầng và dịch vụ bảo hiểm, hoàn thiện hệ thống pháp lý, giảm mức phí bảo hiểm và ứng dụng công nghệ vào quy trình cung cấp dịch vụ. Những giải pháp này sẽ giúp BHDS trở thành công cụ quan trọng trong việc bảo vệ quyền lợi của người dân và góp phần vào sự phát triển bền vững của xã hội ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội (2023), Báo cáo "Thực trạng bảo hiểm xã hội và bảo hiểm y tế tại Việt Nam 2023".

Viện Khoa học xã hội Việt Nam (2022), Nghiên cứu "Nhu cầu và sự nhận thức về bảo hiểm dân sự tại các khu vực thành thị và nông thôn".

Viện Nghiên cứu Bảo hiểm và An sinh Xã hội (2023), báo cáo "Tác động của bảo hiểm dân sự đối với đời sống người dân tại Việt Nam".

Tổng cục Thống kê (2023), nghiên cứu "Tình hình tham gia bảo hiểm dân sự tại Việt Nam".

Hiệp hội Bảo hiểm Việt Nam (2023), báo cáo "Thực trạng thị trường bảo hiểm Việt Nam năm 2023".

Tổng cục Thống kê (2023), báo cáo "Tăng trưởng thị trường bảo hiểm Việt Nam 2023".

Ngày nhận bài: 5/1/2025

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 17/1/2025

Ngày chấp nhận đăng bài: 6/2/2025

**DEVELOPING CIVIL INSURANCE IN VIETNAM:
CURRENT CHALLENGES AND STRATEGIC SOLUTIONS**

● **TRAN THI NGOC ANH**

Faculty of Finance, Banking and Insurance,
University of Economics - Technology for Industries

ABSTRACT:

This study analyzes the current state of civil insurance in Vietnam and proposes strategic solutions to foster its development. The findings highlight several critical areas for improvement, including the need to enhance public awareness of civil insurance, upgrade infrastructure and service quality, refine the legal and regulatory framework, lower insurance premiums, and integrate advanced technologies into service delivery processes. These recommendations aim to promote broader access to civil insurance, increase market participation, and contribute to the sustainable growth of Vietnam's insurance sector.

Keywords: civil insurance, development solutions, insurance policy, public awareness.